

Η ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ ΤΩΝ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ, ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ¹

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες, κύριοι,

Θα ήθελα να σας μιλήσω για τέσσερα πράγματα που θεωρώ ιδιαίτερα σημαντικά σε σχέση με τη σύγκλιση των επικοινωνιών, των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της τεχνολογίας πληροφοριών.

Στην αρχή θα επιχειρήσω να αναλύσω την αγορά του οπτικοακουστικού τομέα. Στη συνέχεια θα σας μιλήσω για τη σύγκλιση και για την Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής. Αμέσως μετά, θα σας παρουσιάσω τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων. Τέλος, θα μιλήσω για το νέο έγγραφο της Επιτροπής, καθώς και για τα ερωτήματα που τίθενται σε αυτό.

1. Η ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Η μεγάλη ανάπτυξη της οπτικοακουστικής αγοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση (πρώτη παγκόσμια αγορά), η οποία υπολογίζεται σε περίπου 70% για τα επόμενα δέκα έτη, αποτελεί μείζονα ευκαιρία και πρόκληση τόσο για τις βιομηχανίες όσο για την κοινωνία γενικά.

Το οπτικοακουστικό περιβάλλον μεταβάλλεται γρήγορα. Η ψηφιακή τεχνολογία αποτελεί βασικό παράγοντα αυτής της μεταβολής λόγω της πολλαπλής χρήσης της: μπορεί να χρησιμοποιηθεί από διάφορες πλατφόρμες για μεγάλο φάσμα υπηρεσιών, και, αντίστροφα, η ίδια υπηρεσία μπορεί να μεταδοθεί

¹ Ομιλία Σπύρου Παππά, Γενικού Διευθυντή Πληροφόρησης, Επικοινωνίας, Πολιτισμού και Οπτικοακουστικής Πολιτικής στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, Αθήνα, 22 Οκτωβρίου 1998

με πολυάριθμα μέσα: με δορυφόρο, καλώδιο, Internet, ακόμα και μέσω ερτζιανών. Η ψηφιακή τεχνολογία έχει το πλεονέκτημα ότι είναι αποτελεσματική, ευέλικτη και βελτιώνει τη σχέση κόστους/αποτελεσματικότητας. Επίσης προσφέρει ευκαιρίες για τη δημιουργία, την προμήθεια και τη χρησιμοποίηση νέων οπτικοακουστικών μέσων. Η αύξηση και η διαφοροποίηση των υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων που επιτρέπει η ψηφιακή τεχνολογία προβλέπεται να αυξήσουν τη ζήτηση ταινιών, τηλεοπτικών προγραμμάτων και προϊόντων πολυμέσων. Ο τομέας εξελίσσεται, συνεπώς, ταχέως.

Τα καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες και, ιδίως, η διαλογική τηλεόραση και τα πολυμέσα θα συμβάλλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη της αγοράς, ιδίως κατά την περίοδο 2000-2005. Πρόκειται, βέβαια, για επέκταση των οπτικοακουστικών αγορών και όχι για φαινόμενο υποκατάστασης.

Εκτός από την αγορά αυτή καθ' αυτή της τηλεόρασης, η πρόοδος σε τμήματα αγοράς των προμηθευτών ευρωπαϊκών προγραμμάτων θα είναι ιδιαίτερα σημαντική στις άλλες αγορές, όπως ο κινηματογράφος, το βίντεο, η συνδρομητική τηλεόραση και τα πολυμέσα. Σε αυτούς τους τομείς, στην αγορά των οποίων επικρατούν κυρίως τα αμερικάνικα προϊόντα, το ποσοστό των ευρωπαϊκών προϊόντων μπορεί, με σταθερή πολιτική, να αυξηθεί από 13% το 1995 σε 21% το 2005.

Η ευρωπαϊκή βιομηχανία θα αποκομίσει σημαντικά κέρδη από αυτή την μεγάλη αύξηση, αξιοποιώντας την πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία μας και στηριζόμενη στο δημιουργικό δυναμικό της. Σήμερα, η ευρωπαϊκή βιομηχανία παρουσιάζει ακόμη μεγάλο έλλειμμα στις συναλλαγές (6 δισ. δολάρια, δηλαδή περίπου 250.000 θέσεις απασχόλησης). Ο αριθμός των θέσεων απασχόλησης αυτού του τομέα στην Ευρώπη (1,8 εκατομμύρια) είναι πολύ μικρότερος από εκείνον των Ηνωμένων Πολιτειών (2,6 εκατομμύρια). Συνεπώς, προτεραιότητα για την Επιτροπή αποτελεί η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με την ανάπτυξη του μάρκετινγκ και των σχετικών πολιτικών, με την

πραγματοποίηση οικονομιών κλίμακας ιδίως στη διανομή, καθώς και με την ανάπτυξη της διεθνούς διάθεσης αυτών των προϊόντων στο εμπόριο.

Τα νέα προϊόντα και υπηρεσίες προϋποθέτουν, επίσης, την ανάπτυξη ορισμένων τεχνογνωσιών, ιδίως όσον αφορά στο γλωσσικό και πολιτιστικό εντοπισμό, τη χρησιμοποίηση των αρχείων και διαχείριση των δικαιωμάτων.

Εν ολίγοις, η αγορά ευρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Ποια είναι η σχέση μεταξύ αυτής της αγοράς και της σύγκλισης;

2. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Η λέξη "σύγκλιση" σημαίνει "τη δυνατότητα που έχουν διάφορες πλατφόρμες να μεταφέρουν υπηρεσίες κατ' ουσίαν όμοιες". Αυτός είναι ο βασικός ορισμός που δίνεται σχετικά με το θέμα στην Πράσινη Βίβλο που εξέδωσε η Επιτροπή στις 3 Δεκεμβρίου 1997.

Ποια είναι η σημασία της για τον οπτικοακουστικό τομέα;

Το φαινόμενο της σύγκλισης είναι σχετικά νέο. Οι γνώμες δίστανται όσον αφορά στις επιπτώσεις της στην κοινωνία και στις οικονομικές δραστηριότητες. Ωστόσο, είναι προφανές ότι η ψηφιακή τεχνολογία προσφέρει στους φορείς που θα μπορέσουν να επωφεληθούν από την ευελιξία της πολλές νέες αγορές για να προτείνουν νέες υπηρεσίες σε σύγκριση με τους παραδοσιακούς τομείς δραστηριότητάς τους.

Ό,τι και αν πιστεύουμε για τις μελλοντικές εξελίξεις αυτού του φαινομένου, είναι προφανές ότι η σύγκλιση θα έχει βέβαιες επιπτώσεις στους τομείς αυτούς. Το θέμα είναι ποια θα είναι η έκταση αυτών των επιπτώσεων στις υφιστάμενες πρακτικές.

Ορισμένοι είναι της γνώμης ότι η σύγκλιση θα οδηγήσει στην ταχεία και πλήρη μετατροπή των υπηρεσιών των τηλεπικοινωνιών, των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της τεχνολογίας των πληροφοριών, κατά τέτοιο τρόπο που τα διάφορα αυτά είδη υπηρεσιών, που σήμερα είναι ξεχωριστά, θα συγχωνευθούν μεταξύ τους εξαλείφοντας ουσιαστικά τα παλιά εμπόδια που τις χώριζαν.

Άλλοι πιστεύουν ότι οι ιδιαιτερότητες του κάθε τομέα θα περιορίσουν την έκταση της σύγκλισης των υπηρεσιών και ότι ο ρόλος της βιομηχανίας των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι να μεταφέρει κοινωνικές, πολιτιστικές και ηθικές αξίες μέσα στην κοινωνία μας και, μάλιστα, ανεξάρτητα από τις τεχνολογίες που βοηθούν στην προσέγγιση του καταναλωτή. Αυτό σημαίνει ότι η ρύθμιση των υποδομών και του περιεχομένου των υπηρεσιών πρέπει να εξακολουθήσουν να διακρίνονται μεταξύ τους, ώστε να διατηρήσουν την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα τους και να διαφυλάξουν το γενικό ενδιαφέρον.

Η Πράσινη Βίβλος εξετάζει αυτά τα σημαντικά θέματα και θέτει τις ανάλογες ερωτήσεις για να προετοιμάσει τις μελλοντικές προτάσεις της Επιτροπής για τους διάφορους τομείς που αφορά η σύγκλιση.

Η περίοδος διαβουλεύσεων για την Πράσινη Βίβλο διήρκεσε 5 μήνες – ποια ήταν τα συμπεράσματα;

3. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ

Θα έπρεπε ίσως να αρχίσω με την υπενθύμιση ότι σκοπός της Πράσινης Βίβλου ήταν να αρχίσει μια ευρεία συζήτηση σχετικά με ένα νέο και πολύπλοκο φαινόμενο. Ο στόχος αυτός έχει σίγουρα επιτευχθεί!

Στα μέσα Ιουνίου, η Επιτροπή είχε λάβει πάνω από 3000 σελίδες παρατηρήσεων από 270 οργανώσεις των τριών τομέων, καθώς και από τις οργανώσεις καταναλωτών και από όλα τα κράτη μέλη.

Στα πλαίσια του Συμβουλίου για τον οπτικοακουστικό/πολιτιστικό τομέα και του Συμβουλίου τηλεπικοινωνιών πραγματοποιήθηκαν συζητήσεις προσανατολισμού και η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εξέδωσε επίσημη γνώμη. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρόκειται να εκδώσει γνώμη σχετικά με την Πράσινη Βίβλο την ερχόμενη εβδομάδα.

Τον Μάρτιο και Απρίλιο του 1998 διοργανώθηκαν τρεις παρουσιάσεις της Πράσινης Βίβλου πρώτον για τις εθνικές και ευρωπαϊκές ενώσεις και τα αντιπροσωπευτικά όργανα, δεύτερον για τις επιχειρήσεις μεμονωμένα και τρίτον για τις αρχές κρατών μελών.

Στο τέλος των διαβουλεύσεων εντοπίστηκαν ορισμένα κοινά θέματα.

- (1) Υπάρχει συμφωνία όσον αφορά στην πραγματικότητα της τεχνολογικής σύγκλισης, αλλά οι γνώμες δίστανται όσον αφορά στο ρυθμό της και την επίπτωσή της στις αγορές και στις υπηρεσίες.
- (2) Οι περισσότεροι από αυτούς που διατύπωσαν παρατηρήσεις είναι υπέρ μιας εξελικτικής και όχι επαναστατικής προσέγγισης της νομοθεσίας. Η πλειοψηφία τάχθηκε σαφώς υπέρ της πρώτης επιλογής που παρουσίασε η Επιτροπή, με την προσαρμογή τους στις ιδιαιτερότητες των νέων υπηρεσιών, όπου είναι απαραίτητο.

- (3) Μια τομεακή νομική ρύθμιση θα εξακολουθήσει να είναι απαραίτητη για να διασφαλισθούν ορισμένοι στόχοι γενικού ενδιαφέροντος, ιδίως στον οπτικοακουστικό τομέα. Ωστόσο, η ρύθμιση αυτή, ή οι λεπτομέρειες εφαρμογής της, θα πρέπει προφανώς να προσαρμοσθούν, ώστε να ληφθούν υπόψη οι συνέπειες των νέων τεχνολογιών. Η εφαρμογή μιας τομεακής ρύθμισης θα συνδυασθεί αφενός με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, αφετέρου με μεγαλύτερη χρησιμοποίηση της αυτορρύθμισης εκ μέρους των φορέων.

- (4) Τονίσθηκαν ορισμένα πιθανά εμπόδια και σημαντικά προβλήματα νομικής φύσεως. Ένα από τα θέματα που πρέπει να εξετασθεί σύντομα είναι το θέμα της πρόσβασης στους αποκωδικοποιητές, στους ηλεκτρονικούς οδηγούς προγραμμάτων (EPG) και στις διεπαφές προγραμματισμού εφαρμογών (API).

- (5) Μεγάλη σημασία αποδίδεται στη διαχείριση των συχνοτήτων, και ιδίως τις διαδικασίες ανάθεσης και τα τέλη. Όλοι αναγνωρίζουν ότι οι διαθέσιμες συχνότητες πρέπει να χρησιμοποιούνται με αποτελεσματικότερο τρόπο, αλλά οι γνώμες διίστανται όσον αφορά στο καλύτερο μέσο για να επιτευχθεί αυτό.

- (6) Φαίνεται ότι υπάρχει ομοφωνία για μια πιο οριζόντια προσέγγιση της νομοθεσίας (δηλαδή για παραπλήσιους κανόνες όσον αφορά τα δίκτυα και την πρόσβαση, αλλά με κάθετη ή τομεακή προσέγγιση για ορισμένες πτυχές της παροχής υπηρεσιών όπως, για παράδειγμα, το περιεχόμενο των οπτικοακουστικών προγραμμάτων). Αυτή η προσέγγιση πρέπει να εξετασθεί στα πλαίσια των απαντήσεων που δίνουν οι επιλογές της Πράσινης Βίβλου.

Εξάλλου, ένας μεγάλος αριθμός παρατηρήσεων δείχνουν τα συμφέροντα των διαφόρων τομέων. Για παράδειγμα:

- (1) Οι τομείς των τηλεπικοινωνιών και της τεχνολογίας πληροφοριών ασκούν πιέσεις για λιγότερο αυστηρή τομεακή νομοθεσία ή για λιγότερο δεσμευτικούς κανόνες, λαμβανομένου υπόψη του αυξανόμενου ανταγωνισμού λόγω της απελευθέρωσης των τηλεπικοινωνιών, και της ταχύτητας των αλλαγών, που καθορίζονται από την τεχνολογία και τη συντόμευση του κύκλου ζωής των προϊόντων.
- (2) Οι ενώσεις καταναλωτών θεωρούν ότι η θέση που υιοθετείται στην Πράσινη Βίβλο επικεντρώνεται κυρίως στην τεχνολογία και την προσφορά, ενώ δεν τονίζεται αρκετά η εκτίμηση της πιθανής ζήτησης συγκλινουσών υπηρεσιών, καθώς και η εκτίμηση των αναγκών των καταναλωτών.
- (3) Στον οπτικοακουστικό τομέα, αποδίδεται μεγάλη σημασία στο θέμα, εάν πρέπει να καθορισουν εθνικά ή κοινοτικά χρονοδιαγράμματα για την παύση των αναλογικών εκπομπών. Η σχέση μεταξύ των ρυθμίσεων και των πρωτοβουλιών υπέρ των προγραμμάτων αναφέρθηκε, επίσης, σε μεγάλη έκταση. Πρέπει να παραδεχθούμε ότι η ζήτηση προγραμμάτων υψηλής ποιότητας θα αυξηθεί, ιδίως στον τομέα της ραδιοτηλεόρασης και ότι, συνεπώς, πρέπει να προβλεφθούν μέτρα που θα τονώσουν την ευρωπαϊκή παραγωγή.

Η Επιτροπή εξέδωσε τον Ιούλιο του 1998 μια ανακοίνωση που συνοψίζει τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων και ζητά τη βαθύτερη εξέταση ορισμένων ουσιαστικών θεμάτων. Ποια είναι αυτά τα θέματα;

4. ΤΟ ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Πρόκειται για τρία θέματα:

- Πώς θα διασφαλισθεί η ανταγωνιστική πρόσβαση στα δίκτυα και στις ψηφιακές πύλες σε ένα συγκλίνον περιβάλλον;
- Πώς θα δημιουργηθεί ένα ευνοϊκό πλαίσιο για την επένδυση και την καινοτομία, και πώς θα ενθαρρυνθεί η παραγωγή, η διανομή και η διάθεση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων;
- Ποια θα είναι τα κριτήρια που πρέπει να θεσπισθούν για να διασφαλισθεί ισορροπημένη κανονιστική προσέγγιση;

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά, που πρέπει να ανακοινωθούν στην Επιτροπή έως τις 3 Νοεμβρίου, θα επιτρέψουν την ανάπτυξη και την ανάλυση των βασικών θεμάτων και θα βοηθήσουν την Επιτροπή να προετοιμάσει το σχέδιο δράσης της για τη σύγκλιση. Αυτό το σχέδιο δράσης, του οποίου η δημοσίευση προβλέπεται για τις αρχές του επόμενου έτους, θα περιέχει μια πιο εμπειριστατωμένη ανάλυση και θα παρουσιάζει τις προτάσεις συγκεκριμένων δράσεων που απορρέουν από την ανάλυση.

Προτρέπω το Ε.Σ.Ρ. να απαντήσει στις ερωτήσεις αυτές, τις οποίες η Επιτροπή θα εξετάσει με πολλή προσοχή και, προσωπικά, θα διαβάσω με ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.